

اهمیت آموزش

سفالگری

منیژه حاتمیان

در آمد

سفال گری به هم رسیدن آب و خاک است. شعور بخشی به گل، با دستان هنرمند و ذهن خلاق او انجام می شود. وقتی ظرف شکل گرفته گل ها با شور رنگ و شعور نقش در می آمیزد، یک صدا را با هم حکایت می کنند:

«زندگی زیباست و سرشار از امید

پس به دنبال هدف باید به فرادها رسید

در پس آیینۀ سفال، راز شناخته طرح و معنا نهفته است. این تلفیق دلنشین را باید بیشتر شناخت. دانش آموزان با سفال گری، به منزله یک هنر عینی، بیشتر بین احساس دست ورزی را تجربه می کنند؛ بنابراین باید به طور جدی به آن توجه کرد.

صنایع دستی (hand craft): کارهای تولیدی دستی با استفاده از آلات و ابزارهای ساده است: مثل قالی بافی، سفال گری، سوزن دوزی، خاتم کاری، فلز کاری و... کارهایی که بدین گونه و براساس یک طرح ساخته می شوند، آثار هنر دستی و هنر تزئینی اند اساس ماده سفال گری گل است گل در دستها جان می گیرد و به شکل های مختلف در می آید، مثل کوزه یا ظروفی که نقش برجسته دارند یا حتی مجسمه، به تعبیری در تلاش دست های یک هنرمند شکلی نهفته از میان توده گل کشف می شود.

از ساکنان اولیه فلات ایران سفالینه های مهمی به دست آمده است معروف ترین آن ها، متعلق به سلیک و شوش است. این سفال ها تقریباً از چهار هزار تا شش هزار سال قدمت دارند. در فاصله بین این دو زمان، دگرگونی بسیار مهمی در سفال گری رخ می دهد و آن اختراع چرخ سفال گری است. تقریباً در همین زمان پختن سفال ها در کوره آغاز می شود این دو عامل باعث رشد قابل توجهی در این رشته شده است. بسیاری از محققان جهان اعتقاد دارند که ساکنان اولیه فلات ایران مبتکر چرخ سفال گری و پخت آن بوده اند.

اهمیت و آموزش سفال گری در مدارس

تجربه اصلی کودک با مواد هنری، مانند گل رس هنگامی شروع می شود که بتواند با آن ها به طور سازنده کار کند و این بدین معنی نیست که پیشرفت او همانند اغلب بزرگسالان خواهد بود. مهم است که بدانیم این کار برای او ماجرابی جدید است و این حرکت ظاهراً اتفاقی کشف های مهبجی هستند. ممکن است فقط از ایجاد و ساختن فرم های نامشخص، ماریج و فشردن گل در بین انگشتان یا کوبیدن آن لذت برد. و این حس لذت و انگیزه پیشرفت او خواهد شد. اساس رشد کودک در هنر این است که به او فرصت آزمون و خطا داده شود و برای کشف تشویق شود. ممکن

است، فرم شکل ساخته شده او برای دیگران تشخیص دادنی نباشد و یا طبق معیارهای بزرگسالان تمام شده به نظر نیاید. در واقع او در پی نتیجه تمام شده نبوده است، اما در تغییر آن چه ساخته، تمرکز کرده و از رضایتی که از توانایی انجام آن کار به دست آورده است، لذت می برد. آن چه اهمیت دارد، روند کار است، نه نتیجه نهایی آن.

این یک اصل است که به کودک فرصت بدهیم و آن ها را برای بیان آزادانه اندیشه و احساسات تشویق کنیم. با استفاده از ماده ای نظیر گل، رنگ، کلاژ و... فعالیت خلاق می تواند زبان زنده ای باشد که کودک با آن در مورد تجربه سخن بگوید. هر کسی به ابزار بیان احساساتش نیاز دارد. گاهی اوقات ممکن است این احساسات به قدری مبهم و پراکنده باشند که کودک نتواند آن ها را به زبان بیاورد. این حقیقت شناخته شده ای است که هر قدر راه های بیشتری برای بیان احساسات داشته باشیم، مستعد نشاط و سلامتی بیشتری خواهیم بود. پذیرش کار خلاقانه کودک و احترام به کار یک اصل است و طراوت، سرزندگی و صبر یک معلم موفق، اشتیاق و آفرینش را در وجود یک کودک به وجود می آورد. آن زمانی که شاگرد احساس کند، به کاری که انجام می دهد، توجه نمی شود تمایل به انجام کاری را پیدا می کند که به نظر خودش پذیرفته خواهد شد و احساس سرکوب شدن و بی انگیزگی در او شکل می گیرد. مربی باید از دست کاری و مداخله مستقیم و خراب کردن کار در حضور کودک خودداری کند. او باید در ابتدا فرصت شناخت و کشف مواد و تخلیه انرژی را به شاگرد بدهد.

آموزش تکنیک ها اگر لازم باشد، یک اصل است. کودک می تواند یاد بگیرد که اشیا را به هم وصل کند؛ برای مثال اگر بخواهد دو قطعه گل را به هم بچسباند، باید به او نشان داد که چطور با انگشت از آب به منزله چسب استفاده کند و با صاف کردن آن قسمت، هیچ شکافی ایجاد نشود. یا اینکه باید به او یاد داد، با فشار دادن گل، چیزهای دیگری، مثل فیتیله (شکل طناب) را به وجود آورد و از آن ها فرم بسازد.

گل را باید در نایلون و دور از مجاورت هوا قرار داد و پس از برداشتن آن، در نایلون را محکم بست تا مانع ورود هوا به داخل آن شود، در غیر این صورت، گل خشک و استفاده ناشدنی می شود. در ابتدا از کودک، بخواهید گل هایی را که در اختیار دارد، خوب ورز دهد. گل نباید آن قدر سفت باشد که ترک بخورد و نه آن قدر شل و آبیکی باشد که به دست بچسبند. گل باید، مانند خمیر شکل پذیر باشد، در این حالت آماده کار است. هر وقت گل ترک بخورد، باید کمی با انگشت به آن آب اضافه کرد و زمانی که به دست می چسبند باید دوباره گل رس اضافه کرد و آن را ورز داد تا به شکل خمیر در آید. از آب باید بانوک انگشت برای چسباندن دو قطعه گل استفاده کنیم و برای رسیدن به فرم و شکل مورد نظر می توان از ترکیب مواد، نظیر، خلال دندان، تیله رنگی، کاموا، مهره، آینه و... استفاده کرد. قبل از خشک شدن گل و فرم گرفتن آن باید از مواد نام برده استفاده کرد. ساختن فرم های دستی معمولاً نیازی به پختن در کوره ندارد و بعد از خشک شدن می توان شکل ها را رنگ آمیزی کرد.

این حقیقت
شناخته شده ای
است که هر قدر
راه های بیشتری
برای بیان
احساسات داشته
باشیم، مستعد
نشاط و سلامتی
بیشتری خواهیم
بود